

Projekt

z dnia 21 marca 2024 r.

Zatwierdzony przez

UCHWAŁA NR

RADY POWIATU CIESZYŃSKIEGO

z dnia r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 107) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.) oraz po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z uchwałą XXXII/277/13 Rady Powiatu Cieszyńskiego z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji

Rada Powiatu Cieszyńskiego postanawia:

§ 1.

Uchwalić i przyjąć do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Cieszyńskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Powiatu Cieszyńskiego
z dnia 2024

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ**

NA LATA 2024-2027

CIESZYN 2024

Spis treści

Wstęp	2
Wykaz aktów prawnych	4
Sytuacja demograficzno-geograficzna	5
Diagnoza zjawiska przemocy domowej	6
Analiza SWOT	18
Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej	19
Zadania Gminy.....	19
Zadania Powiatu	20
Zadania innych służb i instytucji	21
Cele, założenia oraz adresaci programu	24
Formy realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	25
Ośrodek interwencji kryzysowej	25
Ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.....	25
Poradnictwo specjalistyczne	25
Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy domowej.....	26
Formy wsparcia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej realizowane w na terenie powiatu cieszyńskiego	26
Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu	30
Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna.....	30
Obszar 2. Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej	32
Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową	35
Obszar 4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.....	38
Przewidywane efekty realizacji programu oraz zasady finansowania i monitorowania	40

Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa m. in. w życiu rodzinnym. Szczególną ochroną Rzeczypospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu,

Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc domowa.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje pojęcie przemoc domowa jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy domową oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024– 2026, zwany dalej Programem.

W Programie tym wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy domowej, a także prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, a także rozszerzenia działań podejmowanych wobec tych osób.

Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2015-2023. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doświadczających przemocy oraz osób stosujących przemoc domową. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu

stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, realizację programów korekcyjno-edukacyjnych, psychologiczno-terapeutycznych oraz wspierających dla osób stosujących przemoc domową, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

Wykaz aktów prawnych

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939);
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107);
- ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 171 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 17);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 37);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571);
- uchwałę nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023, poz. 1232)

Sytuacja demograficzno-geograficzna

Powiat Cieszyński jest powiatem ziemskim na terenie województwa śląskiego. Składa się z 3 Gmin miejskich (Cieszyn, Ustroń, Wiśla), 2 Gmin miejsko-wiejskich (Skoczów, Strumień) oraz 7 Gmin wiejskich (Brenna, Chybie, Dębowiec, Goleszów, Hażlach, Istebna, Zebrzydowice).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2022 r. powiat cieszyński liczy 175.579 mieszkańców, z tego poszczególne gminy liczą:

1. Brenna – 11.814
2. Chybie – 9.615
3. Cieszyn – 33.251
4. Dębowiec – 5.778
5. Goleszów – 13.150
6. Hażlach – 10.773
7. Istebna – 12.161
8. Skoczów – 26.312
9. Strumień – 13.211
10. Ustroń – 16.007
11. Wiśla – 10.711
12. Zebrzydowice – 12.796.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, iż jest intencjonalna (zamierzone działanie mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary), narusza prawa i dobra osobiste osoby doświadczającej przemocy, powoduje cierpienie i ból oraz poczucie bezsilności.

Przemoc domowa może przybierać różne formy :

1. **Przemoc fizyczna** – działanie powodujące uszkodzenia ciała lub niosące takie ryzyko, np.: popychanie, kopanie, szczypanie, bicie.
2. **Przemoc psychiczna** – naruszenie godności osobistej, np.: wyśmiewanie poglądów, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, ograniczenia snu i pożywienia, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, odmowa uczuć, szacunku czy własnego zdania, wymuszanie posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie.
3. **Przemoc seksualna** – naruszenie intymności, np.: gwałt, wymuszanie stosunku, innych czynności seksualnych lub nieakceptowanych form pożycia seksualnego, również w stosunku do osób poniżej 15 roku życia, obnażanie się przy kimś jego zgody,
4. **Przemoc ekonomiczna** – np.: okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub świadome niełożenie na utrzymanie rodziny, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka/partnera,
5. **Zaniedbanie** – zaniedbanie emocjonalno-intelektualne, np. brak fizycznego lub słownego wyrażania uczuć, brak wsparcia emocjonalnego lub zaniedbanie fizyczne, np. brak ochrony, nieadekwatna higiena i brak opieki medycznej, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, nieudzielenie pomocy.
6. **Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej** – poprzez wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają.

Cykle przemocy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację,

przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala osobom doznającym przemocy domowej uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Za osobę doznającą przemocy domowej uznaje się:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa,
- małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej.

Natomiast za osobę stosującą przemoc domową rozumie się pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej a za świadka przemocy domowej osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc występuje w sytuacji nierównowagi sił, często w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie, o niższym poczuciu własnej wartości i zależnych od osoby stosującej przemoc. Przemocy domowej najczęściej doświadczają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej zdarza się, że mężczyźni są dotknięci przemocą domową. Szczególnie narażone na ataki przemocy są osoby niepełnosprawne i ludzie w podeszłym wieku. Bardzo często przemoc związana jest ze spożywaniem przez osobę stosującą przemoc domową alkoholu lub innych substancji odurzających.

Osoba doznająca przemocy domowej może korzystać z różnego rodzaju wsparcia, także anonimowo, zatem statystycznie uwzględniana może zostać kilkakrotnie w danych poszczególnych instytucji. Na potrzeby niniejszego Programu zebrano dane z jednostek Policji z terenu powiatu cieszyńskiego dotyczące stosowania procedury „Niebieska Karta” oraz rodzaju i liczby postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej. Ponadto poddano analizie sprawozdania z działalności 12 Ośrodków Pomocy Społecznej.

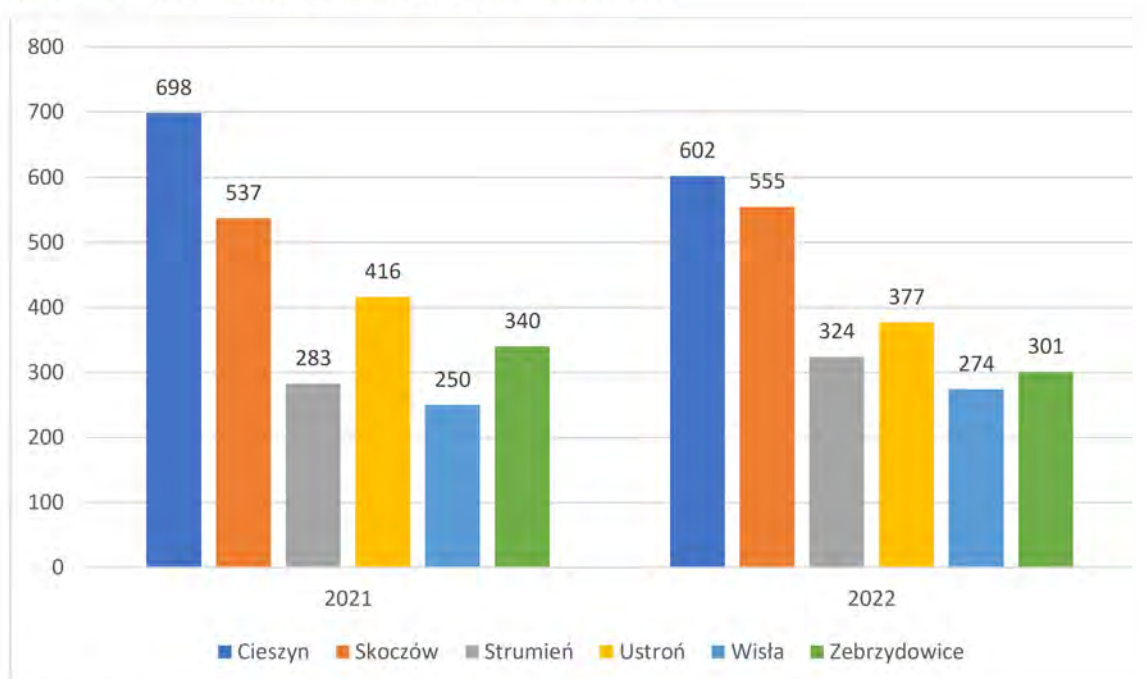
Przemoc domowa to zjawisko, które nie powinno występować. Niestety występuje i bardzo często jest ukrywana przez osoby jej doznające. Osoby doznające przemocy domowej

z różnych powodów nie chcą ujawniać tego faktu i obciążać osób stosujących przemoc. Osoby z najbliższego otoczenia także z trudnością decydują się na zgłaszanie podejrzenia występowania przemocy domowej, mimo świadomości rozgrywającego się w pobliżu dramatu. Osoby doznające przemocy domowej lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej najbliższej miejsca zamieszkania, tj. w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej.

W celu zdiagnozowania problemu przemocy domowej na terenie powiatu cieszyńskiego, PCPR zebrało dane z gmin w tym zakresie, w tym z ośrodków pomocy społecznej oraz jednostek policji.

Wykres 1. Liczba interwencji domowych w latach 2021-2022

Źródło: jednostki Policji z terenu powiatu cieszyńskiego

Dane w powyższym wykresie wskazują, iż w latach 2021-2022 najwięcej interwencji domowych było zgłaszanych do Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie oraz Komisariatu Policji w Skoczowie.

Dane zawarte na powyższym wykresie, przekazane przez jednostki Policji wskazują na to, iż liczba interwencji domowych utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. Na terenie całego powiatu cieszyńskiego rokrocznie dochodzi do ok. 2500 interwencji domowych. Jednak nie każda interwencja skutkuje rozpoczęciem procedury „Niebieskiej Karty”. W roku 2021 przedstawiciele Policji założyli 213 „Niebieskich Kart”, co stanowi ponad 8 % w stosunku do podjętych interwencji. W roku 2022 założyli 219 „Niebieskie Karty”, co stanowi 9 % wszystkich podejmowanych interwencji.

Tabela 1. Stosowanie procedury „Niebieska Karta” z podziałem na instytucje

		Rok 2021	Rok 2022
Liczba założonych „Niebieskich Kart”		266	284
w tym, założone przez przedstawicieli:	jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	61	54
	gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	7	1
	Policji	181	212
	oświaty	18	16
	ochrony zdrowia	4	5
Liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”		254	253

Źródło: ośrodki pomocy społecznej, centrum usług społecznych z terenu powiatu cieszyńskiego

Tabela 1 wskazuje jednoznacznie na to, iż to funkcjonariusze Policji najczęściej rozpoczynają procedurę „Niebieskie Karty”. Procedura ta pozwala na skuteczniejszą pomoc osobom doznającym przemocy domowej. Utrzymująca się w latach 2021-2022 na podobnym poziomie liczba osób doświadczających przemocy domową może świadczyć o tym, iż osoby, które dotknęła przemoc domowa, jak i świadkowie przemocy mają świadomość społeczną na temat zjawiska przemocy domowej.

Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy domowej na terenie powiatu cieszyńskiego

Liczba osób doznających przemocy domowej		2021			2022		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Gmina Brenna	Ogółem	33			68		
	w tym:	12	5	16	29	5	34
Gmina Chybie	Ogółem	13			31		
	w tym:	10	1	2	28	1	2
Gmina Cieszyn	Ogółem	100			140		
	w tym:	38	5	57	53	6	81
Gmina Dębowiec	Ogółem	24			15		
	w tym:	10	2	12	4	2	9
Gmina Goleszów	Ogółem	28			28		
	w tym:	11	2	15	13	0	15

Liczba osób doznających przemocy domowej		2021			2022		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Gmina Hażlach	Ogółem	77			44		
	w tym:	36	7	34	25	7	12
Gmina Istebna	Ogółem	60			66		
	w tym:	34	1	25	22	3	41
Gmina Skoczów	Ogółem	115			112		
	w tym:	53	11	51	55	11	46
Gmina Strumień	Ogółem	59			61		
	w tym:	26	5	28	26	6	29
Gmina Ustroń	Ogółem	54			47		
	w tym:	25	4	25	20	6	21
Gmina Wiśla	Ogółem	98			54		
	w tym:	37	9	52	19	2	33
Gmina Zebrzydowice	Ogółem	80			88		
	w tym:	40	3	37	37	3	48

Źródło: ośrodki pomocy społecznej, centrum usług społecznych z terenu powiatu cieszyńskiego

Z zebranych danych wynika, iż najmniej zgłaszanych przypadków przemocy domowej jest na terenie gminy Chybie i Dębowiec, a najwięcej na terenie gminy Cieszyn.

Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy domowej

Liczba osób dotkniętych przemocą domową		2021			2022		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie – gmina Cieszyn	Ogółem	51			62		
	w tym:	44	6	1	49	7	6
Komisariat Policji w Strumieniu – gminy Strumień, Chybie	Ogółem	42			37		
	w tym:	30	4	8	27	2	8
Komisariat Policji w Skoczowie – gminy Skoczów, Brenna, Dębowiec	Ogółem	61			71		
	w tym:	39	15	7	59	8	4

Liczba osób dotkniętych przemocą domową		2021			2022		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Komisariat Policji w Ustroniu – gminy Ustron i Goleiszów	Ogółem	7			13		
	w tym:	6	1	0	12	1	0
Komisariat Policji w Wiśle wraz z Posterunkiem Policji w Istebnej – gminy Wiśła, Istebna	Ogółem	25			22		
	w tym:	19	0	6	20	0	2
Komisariat Policji w Zebrzydowicach – gminy Zebrzydowice, Hażlach	Ogółem	30			30		
	w tym:	23	1	6	25	3	2

Źródło: jednostki Policji z terenu powiatu cieszyńskiego

Na terenie powiatu cieszyńskiego, wśród osób doznających przemocy domowej znaczną część stanowią kobiety a następnie dzieci. Jednak w porównaniu do lat ubiegłych coraz częściej mężczyźni są wskazywani jako osoby poszkodowane przemocą domową.

W roku 2021 spośród 741 osób doświadczających przemocy domowej, 44,8 % stanowiły kobiety, dzieci – 47,8 %, a mężczyźni – 7,4 %. W roku 2022 spośród ponad 750 osób, prawie 44 % to były kobiety, dzieci – ponad 49 %, a mężczyźni – prawie 7 %.

Dane te wskazują na to, iż przemoc dotyka głównie kobiety i dzieci. Jednak liczba mężczyzn pokrzywdzonych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Z zebranych danych wynika, iż w roku 2021 spośród osób doznających przemocy domowej ponad 5% stanowiły osoby niepełnosprawne, a prawie 10 % - osoby starsze. Natomiast w roku 2022 spośród osób doznających przemocy domowej 6 % to były osoby niepełnosprawne, a 8 % - osoby starsze.

Przemoc domową najczęściej jest określana jako znęcanie się nad rodziną. Zgodnie z art. 207 § 1 k.k. kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności(...)

Sąd Najwyższy wielokrotnie precyzował w swoich orzeczeniach sposób rozumienia tego pojęcia „znęcania się”. Istota przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy względem pokrzywdzonego, jakże odmiennym od przypadków znieważania, naruszenia nietykalności cielesnej itp.

Zachowanie się osoby stosującej przemoc domową może zostać zakwalifikowane jako znęcanie się, jeżeli:

- istnieje przewaga po stronie sprawcy nad ofiarą – fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, społeczna itp.;
- jest umyślne i dokonane z zamiarem bezpośrednim, nie jest bowiem możliwe wzajemne znęcanie się małżonków;
- ofiara nie może się przeciwstawić, bądź może to uczynić w niewielkim stopniu; znęcanie się jest niezależne od tego, czy pokrzywdzony, nad którym sprawca znęca się, sprzeciwia się mu i próbuje się bronić, czy też nie, a stosowane środki obronne nie odbierają działaniu sprawcy cech przestępstwa;
- zachowanie się sprawcy jest systematyczne, zwarte czasowo i miejscowo, a przede wszystkim dotkliwie i poniżające w eskalacji ponad miarę i cel przewidziany w pojedynczych czynnościach naruszających różne dobra chronione prawem, np. nietykalność ciała, godność osobistą, mienie;
- zachowanie z reguły jest wieloczynnościowe.

Jednakże zachowanie się osoby stosującej przemoc domową może nie wyczerpywać znamion przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., ale może wyczerpywać jednostkowo znamiona przestępstw określonych w innych artykułach kodeksu karnego, np. ciężki uszczerbek na zdrowiu, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, groźbę karalną, zmuszenie, przestępstwo zgwałcenia, obcowanie płciowe z małoletnim, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od płacenia alimentów, naruszenie nietykalności. Liczbę postępowań przygotowawczych związanych z przemocą domową na terenie powiatu cieszyńskiego obrazuje tabela 4.

Tabela 4. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej

Rodzaj postępowania	Wszczęte		Zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia	
	2021	2022	2021	2022
Znęcanie się nad rodziną (art. 207 k.k.)	191	87	182	97
Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 k.k.)	5	1	3	2
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (art. 157 k.k.)	119	66	101	64
Groźba karalna (art. 190 k.k.)	118	101	101	80

Rodzaj postępowania	Wszczęte		Zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia	
	2021	2022	2021	2022
Zmuszenie (art. 191 k.k.)	21	10	27	16
Przestępstwo zgwałcenia (art. 197 k.k.)	15	11	22	6
Obcowanie płciowe z małoletnim (art. 200 k.k.)	20	13	23	8
Rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k.)	5	0	1	2
Uchylenie się od płacenia alimentów (art. 209 k.k.)	424	222	275	226
Naruszenie nietykalności (art. 217 k.k.)	12	14	5	7

Źródło: jednostki Policji z terenu powiatu cieszyńskiego

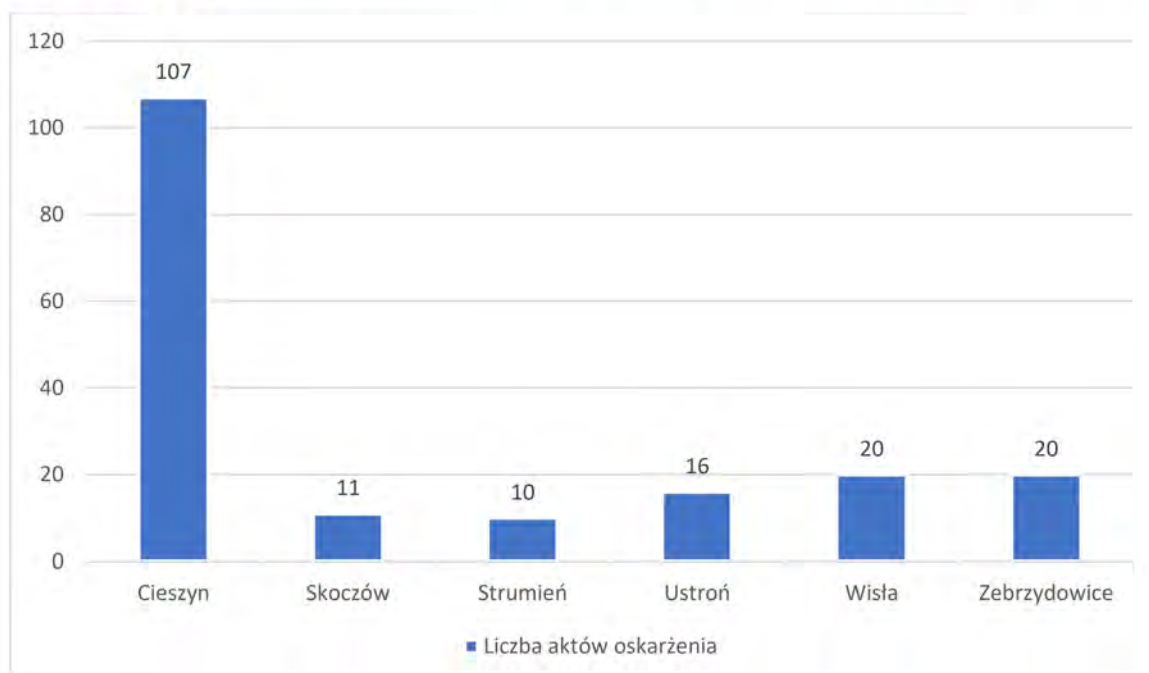
Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż najczęściej aktów oskarżenia związanych ze zjawiskiem przemocy domowej zostało sporządzonych za przestępstwa dotyczące uchylenia się od płacenia alimentów oraz gróźb karalnych. Dość często akty oskarżenia dotyczyły znęcania się nad rodziną oraz naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. Dane z lat 2021-2022 wskazują na to, iż sporządzane akty oskarżenia dotyczące przemocy domowej odnoszą się nie tylko do znęcania się nad rodziną, ale wielu innych czynności, takich jak: ciężki uszczerbek na zdrowiu, zmuszenie, zgwałcenie, obcowanie płciowe z małoletnim czy naruszenie nietykalności.

Pojedyncze postępowania zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia dotyczyły rozpijania małoletniego.

Akty oskarżenia dotyczące znęcania się nad rodziną stanowiły w roku 2021 jedynie 16,5 % wszystkich sporządzonych aktów oskarżenia, a w roku 2022 – 19 %. W poszczególnych jednostkach Policji na terenie powiatu cieszyńskiego ilość aktów oskarżenia z art. 207 k.k. różni się, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Akty oskarżenia dotyczące znęcania się nad rodziną (art. 207 k.k.) w latach 2021-2022 z podziałem na jednostki Policji

Źródło: jednostki Policji z terenu powiatu cieszyńskiego

Najwięcej aktów sporządził Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie, a najmniej Komisariaty Policji w Skoczowie i Strumieniu.

Jednakże pomoc dla osób dotkniętych przemocą domową to nie tylko zeznania w jednostce Policji, założenie „Niebieskiej Karty”. Niezbędna jest pomoc psychologiczna, prawna, a także nierzadko pomoc w postaci tymczasowego schronienia. Na terenie powiatu cieszyńskiego osoby dotknięte przemocą domową mogą skorzystać ze schronienia w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie. Od roku 2018 oprócz kobiet i ich dzieci ze schronienia mogą również skorzystać mężczyźni. Ośrodek ten świadczy również pomoc psychologiczną i prawną. Na terenie Ośrodka działa grupa wsparcia dla osób dorosłych, gdzie osoby pokrzywdzone mogą otrzymać wsparcie emocjonalne. Ośrodek prowadzi również terapię pedagogiczną dla dzieci oraz grupę socjoterapeutyczną dla młodzieży.

Tabela 5. Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie

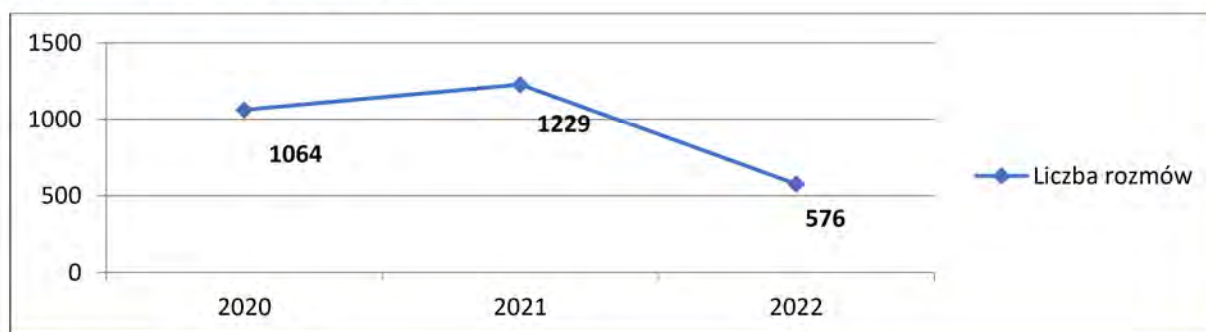
		2021	2022
Liczba osób korzystających ze schronienia – ogółem		41	23
w tym:	kobiety	16	10
	mężczyźni	1	0
	dzieci	24	13
Liczba interwencji		24	16
Liczba osób korzystających z poradnictwa w tym:	prawne	137	153
	psychologiczne	93	129
	medyczne	0	0
	socjalne	11	10
	zawodowe i rodzinne	41	0
	grupa wsparcia	16	6
	terapia pedagogiczna	5	8

Źródło: opracowanie własne PCPR w Cieszynie

W latach 2021-2022 Ośrodek zapewnił schronienie 64 osobom. Jednocześnie ponad 500 osób skorzystało ze specjalistycznego poradnictwa. 22 osoby dorosłe uczęszczały na spotkania grupy wsparcia a 13 dzieci skorzystało z terapii pedagogicznej.

Dodatkowa formą poradnictwa jest działający przy Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie telefon zaufania. Na wykresie 5 zobrazowano ilość wykonanych rozmów. Z danych w nim przedstawionych wynika, iż istnieje potrzeba jego funkcjonowania. Kontakt telefoniczny ze specjalistą często jest pierwszym krokiem osoby doświadczającej przemocy domowej, które pozwala na podejmowania dalszych działań w celu poprawy swojej sytuacji.

Wykres 3. Telefon zaufania 33 851 29 29

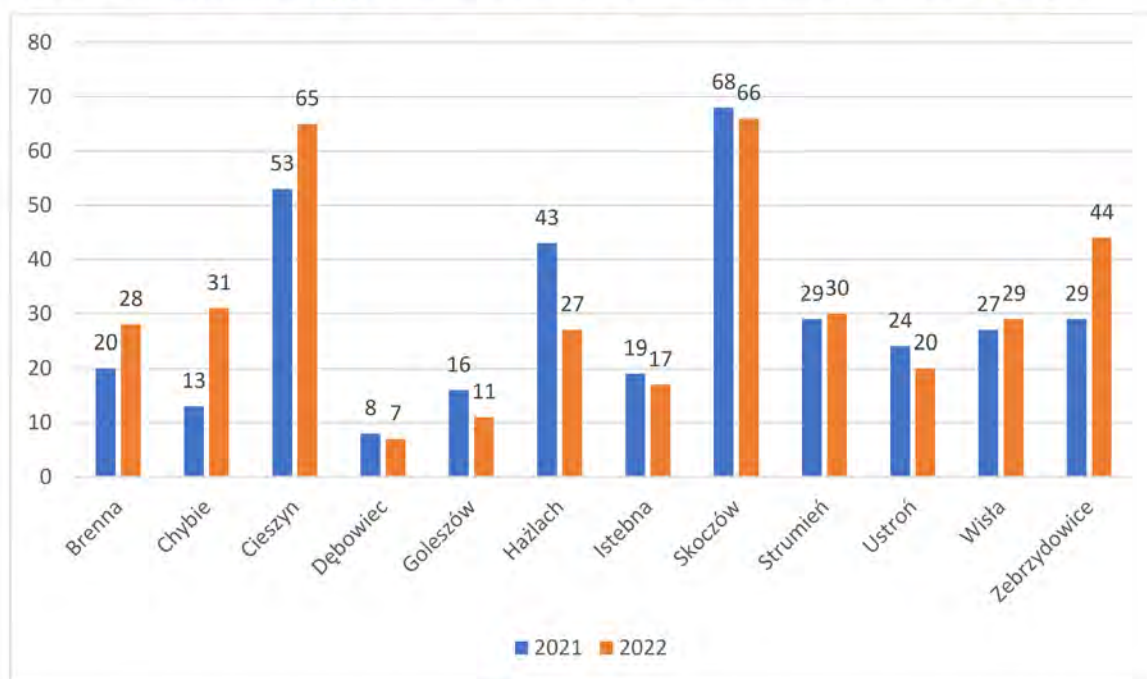

Źródło: opracowanie własne PCPR w Cieszynie

Pomoc rodzinie, w której jest przemoc obliuguje również do prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc domową. Ta część wsparcia dla rodziny z problemem przemocy jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych osób jest bardzo trudne. Na wykresie 6 zobrazowano liczbę osób stosujących przemoc domową w latach 2021-2022 w poszczególnych gminach.

Wykres 4. Liczba osób stosujących przemoc domową w latach 2021-2022 z podziałem na gminy

Źródło: ośrodki pomocy społecznej, centrum usług społecznych z terenu powiatu cieszyńskiego

Powiat cieszyński oferuje co roku możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym bądź psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową. Warunkiem koniecznym jest uznanie faktu stosowania przemocy domowej przez sprawcę i chęć zmiany.

Tabela 6. Programy dla osób stosujących przemoc domową

	2021	2022
Liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego, w tym	0	8
liczba osób, które ukończyły program	0	5
Liczba uczestników programu psychologiczno-terapeutycznego, w tym	6	6
liczba osób, które ukończyły program	6	6

Źródło: opracowanie własne PCPR w Cieszynie

Z danych zawartych w tabeli 6 wynika, iż jest zapotrzebowanie na działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową. Wzrosło zainteresowanie uczestnictwem w programie psychologiczno-terapeutycznym.

Przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą domową wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja programów przeciwdziałania przemocy powinna uwzględniać działania w sferze: prewencji, prawa, zdrowia, edukacji i pracy socjalnej.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, iż na terenie naszego Powiatu występuje przemoc domowa. Doświadczają jej głównie kobiety i dzieci. Problem przemocy domowej, w większości gmin, jest problemem, który ulega spadkowi bądź pozostaje na podobnym poziomie. Pokazuje to, iż działania podejmowane w ostatnich latach są skuteczne.

Realizacja działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych, zarówno w stosunku do osób doświadczających przemocy domową, jak i do osób stosujących przemoc domową, wskazanych w *Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy domową oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020* powinna być kontynuowana. Działania te powinny zmierzać do podnoszenia świadomości społecznej, dotyczącej również ewentualnych możliwości wsparcia.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY

- Dobra współpraca Powiatu z samorządami gminnymi
- Dobra współpraca PCPR z gminnymi jednostkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi
- Zlecenie zadań własnych i z zakresu administracji rządowej organizacjom pozarządowym, w tym prowadzenia ośrodków wsparcia: dla osób doznających przemocy domowej oraz dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
- Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w budynku będącym własnością Powiatu
- Wykwalifikowana kadra nastawiona na rozwój
- Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych

SŁABE STRONY

- Niewystarczająca wysokość środków finansowych przeznaczanych na organizację działań pomocowych
- Prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w budynku niebędącym własnością Powiatu
- Niska aktywność i roszczeniowość beneficjentów udzielanego wsparcia
- Niewystarczająca współpraca instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej (m.in. sądy, służba zdrowia)
- Niskie wynagrodzenie wykwalifikowanej kadry

SZANSE

- Kompatybilność przepisów prawa
- Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na działania wspierające/dodatkowe
- Wzrost świadomości społeczności lokalnej,
- Prowadzenie ośrodka wsparcia/ośrodka interwencji kryzysowej w budynku będącym własnością Powiatu
- Współpraca Powiatu i gminnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z placówkami ochrony zdrowia, Sądem i Prokuraturą

ZAGROŻENIA

- Funkcjonowanie niespójnych przepisów prawa
- Brak możliwości pozyskania środków pozabudżetowych
- Koncentracja mediów na negatywnych aspektach funkcjonowania wsparcia
- Brak współpracy wszystkich służb w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej

Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
4. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
6. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia.

Zadania Gminy

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadania Powiatu

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
2. opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
3. opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
4. wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach oraz o ich ukończeniu.

Środki na realizację i obsługę w/w zadań zapewnia budżet państwa.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, gmina powinna udzielić schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobie tego pozbawionej. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego. Do zadań z zakresu pomocy społecznej dot. przeciwdziałania przemocy domowej realizowanych przez powiat należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz ośrodków interwencji kryzysowej. Ośrodki interwencji kryzysowej udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach, od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada. Ośrodki interwencji kryzysowej wykorzystywane są również w przypadku specyficznych zagrożeń, takich jak klęski żywiołowe: trzęsienia ziemi, powódzie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej lub ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Ponieważ związek nadużywania alkoholu z występowaniem przemocy domowej jest niezaprzeczalny, ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nakłada na gminy obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, udziela się pomocy psychospołecznej i prawnej.

Ponadto ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nałożyła na wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej obowiązek prawny niezwłocznego zawiadomienia policji lub prokuratora. Natomiast osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania innych służb i instytucji

Policja

Głównym zadaniem Policji jest ochrona życia i zdrowia ludzkiego, zapobieganie przestępstwom oraz ściganie ich sprawców, a także zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Każda osoba doświadczająca przemocy domowej, w przypadku zgłoszenia tego faktu Policji (interwencja/złożenie zawiadomienia), może liczyć na wszczęcie czynności w związku z popełnionym przestępstwem oraz wdrożeniem procedury przeciwdziałania przemocy domowej „Niebieska Karta”. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej.

Policjanci posiadają uprawnienia do wydania na 14 dni wobec osoby, która swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej, będzie stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia osoby doznającej tej przemocy:

- nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,
- zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- zakazu wstępu i przebywania na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej, artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wnioszek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo, prokuratura prowadzi bądź nadzoruje prowadzone przez policję postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy domowej.

W uzasadnionym przypadku prokuratura może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby stosującej przemoc domową, np.:

- poręczenie majątkowe,
- poręczenie społeczne,
- dozór policyjny,
- nakaz opuszczenia przez oskarżonego lokalu mieszkalnego,
- zakaz opuszczania kraju.

Prokuratura może nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. W postępowaniu przygotowawczym środek ten stosuje się na wniosek Policji albo z urzędu.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, czy psychicznego. Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, obejmuje:

- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

Pomoc w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia doświadcza przemocy lub przestępstwa obejmuje następujące kroki:

- przeprowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnoza sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową,
- udzielenie kompleksowych informacji osobie pokrzywdzonej oraz jej rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, a także jej rodziny,
- zorganizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci, pomoc prawną i psychologiczną, grupy wsparcia i grupy psychoedukacyjne.

Cele, założenia oraz adresaci programu

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie powiatu cieszyńskiego.

Z powyższego celu głównego wynikają cele szczegółowe:

1. zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
2. zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Dążąc do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domową, aby zrealizować cele ustawowe, w tym cele zawarte w Programie, określone zostały obszary oraz kierunki działań, a także grupy adresatów Programu:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna - obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową.
2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej – obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej, jak również do właściwych służb i podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom doznającym przemocy domowej.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową – obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Każde z działań we wskazanych w dalszej części Programu obszarach zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Opisano również wskaźniki monitorowania działań.

Formy realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Ośrodek interwencji kryzysowej

Ośrodki interwencji kryzysowej udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach, od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada. Ośrodki służą pomocą również w przypadku nadzwyczajnych zagrożeń takich jak: stan klęski żywiołowej, awaria techniczna, katastrofa naturalna, wypadek masowy, stan wyjątkowy lub stan wojenny. Profesjonalna pomoc udzielana w trakcie interwencji kryzysowej ogranicza bezpośrednie skutki kryzysu oraz zapobiega skutkom w odległej przyszłości.

Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach:

- kontaktu telefonicznego;
- bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej;
- interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

Ośrodki interwencji kryzysowej zazwyczaj prowadzą miejsca hostelowe dla osób dotkniętych kryzysem, w tym przemocą domową.

Ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Placówki te mają na celu zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą domową, bez skierowania i bez względu na dochód, udzielania porad i wsparcia.

W najbliższym sąsiedztwie funkcjonują finansowane ze źródeł rządowych specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy domową, które obejmują swoim działaniem mieszkańców całego województwa śląskiego:

1. Wodzisław Śląski, ul. Wałowa 30, tel. 32 455 60 32
2. Chorzów, ul. 3 Maja 4, tel. 32 345 28 10
3. Świętochłowice, ul. Zubrzyckiego 36, tel. 32 345 21 65

Poradnictwo specjalistyczne

Celem funkcjonowania poradnictwa jest niesienie pomocy osobom doznającym przemocy, poszkodowanym w wyniku zdarzeń losowych, znajdujących się w sytuacjach kryzysu. W skład poradnictwa specjalistycznego wchodzi: poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne i rodzinne.

W ramach konsultacji prawnych prawnik udziela wszelkich porad i informacji, m.in. z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, prawa cywilnego.

Konsultacje psychologiczne obejmują doradztwo, wsparcie, poradnictwo indywidualne i rodzinne oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych. Zazwyczaj świadczenia poradnictwa specjalistycznego odbywają się w punktach interwencji kryzysowej.

Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy domowej

W skład zespołów interdyscyplinarnych, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści z szerokiego obszaru problemu przemocy. Zadania takiego zespołu to, w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Formy wsparcia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej realizowane w na terenie powiatu cieszyńskiego

Na terenie powiatu cieszyńskiego pomocą w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej zajmują się takie instytucje i grupy wsparcia, jak:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie Ul. Bobrecka 29, 43-400 Cieszyn, tel. 33 477 71 17 – poradnictwo specjalistyczne, programy korekcyjno-edukacyjne oraz programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową (rejestracja uczestników, realizacja, wystawianie zaświadczeń) , koordynacja działalności merytorycznej i finansowej Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.

Anonimowy telefon zaufania 33 851 29 29 czynny codziennie w godz. 19.00 – 7.00, prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie – 43-400 Cieszyn, ul. Mała Łąka 17a (tel. 33 851 29 29), prowadzony na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego przez Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” – udzielanie schronienia, interwencja kryzysowa, poradnictwo specjalistyczne, prowadzenie grup wsparcia.

Punkt Interwencji Kryzysowej – 43-400 Cieszyn, ul. Bielska 92 (tel. 33 500 06 07), prowadzony na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego przez Stowarzyszenie „PrzystańMy”.

11 gminnych/miejskich ośrodków pomocy społecznej oraz centrum usług społecznych

GOPS w Brennej	43-438 Brenna, ul. Leśnica 8	tel. 33 853 64 59
GOPS w Chybiu	43-520 Chybie, ul. Bielska 61	tel. 33 856 11 45
MOPS w Cieszynie	43-400 Cieszyn, ul. Skrajna 5	tel. 33 479 49 00
GOPS w Dębowcu	43-426 Dębowiec, ul. Katowicka 3	tel. 33 856 22 42
CUS w Goleszowie	43-440 Goleszów, ul. Cieszyńska 29	tel. 33 479 05 54
GOPS w Hażlachu	43-419 Hażlach, ul. Główna 37	tel. 33 856 96 00
GOPS w Istebnej	43-470 Istebna 1000	tel. 33 855 62 22
OPS w Skoczowie	43-430 Skoczów, ul. Morcinka 18	tel. 33 853 34 52
MOPS w Strumieniu	43-246 Strumień, ul. 1-go Maja 18	tel. 33 857 14 60
MOPS w Ustroniu	43-450 Ustroń, ul. Konopnickiej 40	tel. 33 854 26 34
MOPS w Wiśle	43-460 Wisła, pl. B. Hoffa 3	tel. 33 855 35 53
GOPS w Zebrzydowicach	43-410 Zebrzydowice, ul. Ks. Janusza 6	tel. 32 475 51 19

Działające przy MOPS/GOPS punkty konsultacyjne ds. przemocy domowej – dokładne informacje we właściwych ośrodkach pomocy społecznej

12 Gminnych/Miejskich Interdyscyplinarnych Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej działających na terenie gmin

12 gminnych/miejskich komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego prowadzące poradnictwo rodzinne i w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych – świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe ogniska wychowawcze, świetlice środowiskowe, świetlice terapeutyczne (jako placówki publiczne lub niepubliczne).

Placówki całodobowe:

- Powiatowy Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży – 43-430 Pogórze, ul. Zamek 132 (tel. 33 487 67 77), prowadzony przez Stowarzyszenie „PrzystańMy” na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego (dla samotnych rodziców i kobiet w ciąży),
- Schronisko dla bezdomnych kobiet – 43-430 Ustroń, ul. Skalica 1 (tel. 33 858 71 72) prowadzone przez Fundację Dobrego Pasterza (dla bezdomnych kobiet)
- Centrum Edukacji Socjalnej – 43-400 Cieszyn, ul. Błogocka 30 (tel. 33 851 44 30), prowadzone przez stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” (dla bezdomnych osób).

Poradnie leczenia uzależnień:

- Poradnia Leczenia Uzależnień – 43-400 Cieszyn, ul. Mennicza 20 (tel. 33 858 13 86),
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia – 43-430 Skoczów, ul. Katowicka 21 (tel. 32 438 61 76).

Ośrodki leczenia uzależnień:

- Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 43-430 Skoczów, ul. Katowicka 21 (tel. 32 438 61 75, 531 340 641),
- Prywatny Ośrodek Terapii Uzależnień TRATWA (niepubliczny, prywatny) – 43-460 Wiśła, ul. Beskidzka 8 (tel. 660 030 505),
- Ośrodek Terapii Uzależnień „Arka” (niepubliczny, prywatny) – 43-460 Wiśła, ul. Spacerowa 4 (tel. 783 218 321),
- Ośrodek Terapii i Uzależnień „Szansa na wolność” (niepubliczny, prywatny) – 43-440 Cisownica, ul. Ustrońska 179.

Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (Szpital Śląski) w Cieszynie, ul. Bielska 4 (tel. 33 854 92 00), w tym Dzienny Oddział Psychiatryczny oraz Centrum Zdrowia Psychicznego.

Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześiępstwem z siedzibą w Bielsku-Białej (tel. 667 252 257), w tym Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Prześiępstwem w Cieszynie: 43-400 Cieszyn, ul. Wałowa 4 (tel. 667 254 710).

Jednostki Policji:

- Komenda Powiatowa Policji – 43-400 Cieszyn, ul. Wojska Polskiego 2 (47 857 32 00),
- Komisariat Policji – 43-246 Strumień, ul. Ks. Londzina 47 (tel. 47 857 39 10),
- Komisariat Policji – 43-430 Skoczów, ul. Rzeczna 7A (tel. 47 857 36 10),

- Komisariat Policji – 43-450 Ustroń, ul. 3-go Maja 21 (tel. 47 857 38 10),
- Posterunek Policji – 43-440 Golezów, ul. Cieszyńska 25 (tel. 47 857 38 35),
- Komisariat Policji – 43-460 Wisła, ul. 1-go Maja 44 A (tel. 33 47 857 37 10),
- Posterunek Policji – 43-470 Istebna, Dzielec 1919 (tel. 47 857 37 30),
- Komisariat Policji – 43-410 Zebrzydowice, ul. Dworcowa 11 (tel. 47 857 39 30)

Obszary, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji programu

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

1. Kierunek działań: Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy domowej

Rodzaj działań: Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze powiatu

- **Realizatorzy:** PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba opracowanych diagnoz

2. Kierunek działań: Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej

Rodzaj działań: Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają mity i stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie,
 - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
 - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
 - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc
- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z mediami oraz organizacjami pozarządowymi
 - **Termin realizacji:** 2024-2026
 - **Wskaźniki:** Liczba lokalnych kampanii społecznych

Rodzaj działań: Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmałżeńskich

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba zrealizowanych działań; Liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaj działań: Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba zrealizowanych działań; Liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej

3. Kierunek działań: Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba zrealizowanych programów; Liczba uczestników programów

4. Kierunek działań: Realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

- **Realizatorzy:** PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba opracowanych programów; Liczba uchylonych uchwał

Obszar 2. Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

- 1. Kierunek działań:** Rozwój infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz wypracowywanie zasad współpracy

Rodzaj działań: Upowszechnianie baz teleadresowych instytucji samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób doznających przemocy domowej

- **Realizatorzy:** PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych

Rodzaj działań: Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym: specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodków interwencji kryzysowej, innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba utworzonych placówek w danym roku

Rodzaj działań: Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR, samorządy gminne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba realizowanych projektów

2. Kierunek działań: Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaj działań: Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z mediami o zasięgu lokalnym oraz organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba opracowanych materiałów informacyjnych

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób uczestniczących w działaniach indywidualnych; Liczba osób uczestniczących w działaniach grupowych

3. Kierunek działań: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaj działań: Realizacja procedury „Niebieskie Karty”

- **Realizatorzy:** Przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
- **Wskaźniki:** Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A”; Liczba osób doznających przemocy domowej objętych działaniami

Rodzaj działań: Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób objętych pomocą, Liczba osób uczestniczących w terapii lub grupach wsparcia/ samopomocowych

Rodzaj działań: Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Wskaźniki:** Liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych, Liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych, Liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne, Liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej, Liczba grup terapeutycznych

Rodzaj działań: Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba powiatowych ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej, Liczba miejsc w ww. ośrodkach, Liczba osób dotkniętych przemocą domową, które skorzystały z miejsc w ww. ośrodkach

Rodzaj działań: Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania dla osób doznających przemocy domowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba lokalnych telefonów zaufania, Liczba rozmów i interwencji

Rodzaj działań: Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

- **Realizatorzy:** PCPR, Rodziny zastępcze, Placówki opiekuńczo-wychowawcze
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczo-wychowawczej

4. Kierunek działań: Monitoring skuteczności działań pomocowych

Rodzaj działań: Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, u których przemoc ustała

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

1. Kierunek działań: Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy i wdrażanie do realizacji

Rodzaj działań: Ewidencjonowanie podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Corocznie aktualizowana na stronie internetowej PCPR baza teleadresowa

Rodzaj działań: Przesyłanie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe, o których mowa powyżej Prezesowi Sądu Rejonowego w Cieszynie, Prokuratorowi Rejonowemu w Cieszynie, Komendantowi Powiatowemu Policji w Cieszynie oraz gminom powiatu cieszyńskiego do dnia 30 stycznia i do dnia 31 lipca każdego kolejnego roku

- **Realizatorzy:** PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe w wersji elektronicznej poszczególnych podmiotom

2. Kierunek działań: *Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej*

Rodzaj działań: Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

- **Realizatorzy:** Jednostki organizacyjne pomocy społecznej
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób stosujących przemoc objętych procedura „Niebieskie Karty”

Rodzaj działań: Działania i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi

- **Realizatorzy:** Jednostki organizacyjne pomocy społecznej
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc

3. Kierunek działań: *Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej*

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych

Rodzaj działań: Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno-edukacyjnych przez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2025-2026
- **Wskaźniki:**

Rodzaj działań: Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi

- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba podmiotów realizujących programy, Liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny, Liczba uczestników, Liczba osób, które ukończyły programy

Rodzaj działań: Badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc domową poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej

4. **Kierunek działań:** Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych

Rodzaj działań: Zapewnienie dostępu do programów psychologiczno-terapeutycznych przez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026

Rodzaj działań: Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba podmiotów realizujących programy, Liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny, Liczba uczestników, Liczba osób, które ukończyły programy

Rodzaj działań: Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej

5. **Kierunek działań:** Realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych programami korekcyjno-edukacyjnymi lub psychologiczno-terapeutycznymi

Rodzaj działań: Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających, Liczba uczestników

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

1. **Kierunek działań:** Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaj działań: Opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków Zespołów Interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

- **Realizatorzy:** Starostwo Powiatowe, PCPR
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba diagnoz, Liczba uczestników szkoleń

2. Kierunek działań: *Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej*

Rodzaj działań: Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia

- **Realizatorzy:** PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- **Termin realizacji:** 2024-2026
- **Wskaźniki:** Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego, Liczba spotkań superwizyjnych, liczba uczestników spotkań superwizyjnych

Przewidywane efekty realizacji programu oraz zasady finansowania i monitorowania

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:
 - a. zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
 - b. zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w tym:
 - a. udzielenie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej i osobom stosującym przemoc domową,
 - b. zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
 - c. zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
4. Podniesienie jakości udzielanej pomocy, w tym:
 - a. podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
 - b. zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową,
 - c. wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc domową.
5. Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Działania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej finansowane będą ze środków budżetu państwa, powiatu, samorządów miast i gmin Powiatu Cieszyńskiego oraz z dotacji celowych i środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

Ocenę realizacji działań Programu dokonywać będzie Rada Powiatu Cieszyńskiego, na podstawie przedłożonego corocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Stosowanie procedury „Niebieska Karta” z podziałem na instytucje	9
Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy domowej na terenie powiatu cieszyńskiego	9
Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy domowej.....	10
Tabela 4. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej.....	12
Tabela 5. Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.....	15
Tabela 6. Programy dla osób stosujących przemoc domową	16

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba interwencji domowych w latach 2021-2022	8
Wykres 2. Akty oskarżenia dotyczące znęcania się nad rodziną (art. 207 k.k.) w latach 2021-2022 z podziałem na jednostki Policji	14
Wykres 3. Telefon zaufania 33 851 29 29	15
Wykres 4. Liczba osób stosujących przemoc domową w latach 2021-2022 z podziałem na gminy	16

Uzasadnienie

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt I ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027, zwany dalej Programem.

Projekt Programu jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023. Wskazano w nim konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową, a także prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej zgodny jest z ustawodawstwem polskim, a w szczególności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ponadto zgodny jest z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030

Program poddano konsultacjom w dniach 22 marca – 4 kwietnia br.

Przyjęcie Programu gwarantuje, że działania dotyczące przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej będą uwzględniane przy planowaniu działań podejmowanych przez organy powiatu, a także pozwoli na pozyskiwanie środków pozabudżetowych na realizację zadań nimi objętych.